

БЛОК "ЗОВНІШНЄ ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РЕЧОВИН"

Зовнішній шлях введення лікарських препаратів в організм людини—це введення ліків через шкірні покриви, слизові оболонки і дихальні шляхи. Оскільки зовнішнє використання ліків часто застосовують в домашніх умовах, для хворого дуже важливо отримати правильну інформацію про виконання тієї чи іншої процедури; в цьому йому і має допомогти дипломований медичний працівник. Блок "Зовнішнє застосування лікарських речовин" включає практичні навички:

Ном ер п/п	Назва практичного навичку	Рівень відповід альності
А.	Застосування лікарських препаратів через шкірні покриви.	2
Б.	Застосування лікарських препаратів через слизову оболонку очей.	3
В.	Закапування крапель у вуха.	3
Г.	Закапування крапель у ніс.	2
Г.	Застосування лікарських препаратів через дихальні шляхи.	3

Оснащення блоку:

стерильні: пластмасовий або металевий шпатель, піпетки, скляна паличка, марлеві серветки, ватні тампони; стерильні краплі в очі, вуха, ніс. Бинт марлевий або сітчастий, полотняна серветка, рушник. Мазь, пластир, присипка, розчини: йодонату, 1 % діамантового зеленого, 96° етилового спирту.

СХЕМА НАПИСАННЯ АЛГОРИТМУ ПРАКТИЧНОГО НАВИКУ:

Місце проведення.

Оснащення робочого місця.

Попередня підготовка до виконання навичку.

Основні етапи виконання навичку.

А. ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ЧЕРЕЗ ШКІРНІ ПОКРИВИ.

При застосуванні на шкіру лікарська речовина діє насамперед місцево, тобто впливає безпосередньо на місце застосування. Проте, оскільки шкіра має густу сітку нервів і кровоносних судин, то прикладені до неї ліки, всмоктуючись, справляють не лише місцевий, а й загальний вплив на організм. Отже, лікувальні процедури на шкірі можна з успіхом застосовувати не тільки при захворюваннях шкіри, але й при захворюваннях інших органів та систем організму.

Місце проведення:

стаціонар, домашні умови.

Оснащення робочого місця:

Стерильний пластмасовий або металевий шпатель.

Стерильні марлеві серветки, ватні тампони.

Бинт марлевий або сітчастий.

Рушник, полотняна серветка.

Йодонат.

1% спиртовий розчин діамантового зеленого.

1. 96° розчин етилового спирту.

Мазь.

Пластир.

Присипка.

Попередня підготовка до виконання навичку:

- вимити руки з милом (бажано бактерицидним) під проточною водою, витерти чистим рушником.

Основні етапи виконання навичку:

а) змащування шкіри:

На пластмасову або на дерев'яну паличку намотати маленький жмуток стерильної вати.

Ватний тампон змочити у дезінфікуючий розчин (йодонат, 1% спиртовий розчин діамантового зеленого) для проведення знезараження порушень цілості шкіри (наприклад, для знезараження подряпин).

Змастити шкіру на місці ушкодження і навколо нього.

Для проникнення дезінфікуючої речовини в товщу шкіри, змащування робити 2-3 рази на день і декілька днів.

При гноячкових висипах шкіру змастити навколо вогнищ ураження в напрямку від периферії до центру.

Якщо потрібно змастити волосисту частину тіла, волосся можна вистригти. Якщо цього зробити не можна, то змастити шкіру та волосся в напрямку росту волосся.

б) розтирання шкіри:

це спосіб активного введення лікарських препаратів через шкіру без порушення її цілості. Під впливом тертя та розминання шкіра розігрівається, в ній посилюється крово- та лімфообіг, розширюються вивідні протоки сальних та потових залоз, через які речовина легко всмоктується. Розтирання шкіри проводиться у тих ділянках, де відсутній волоссяний покрив.

Шкіру в ділянці розтирання ретельно вимити теплою водою з милом.

Зробити легкий масаж шкіри (для покращення крово- та лімфообігу і для кращого всмоктування лікарського препарату).

Налити на чисту долоню невелику кількість рідини (камфорного спирту, 70° етилового спирту, меновазину), нанести на шкіру, рівномірно розподілити її по поверхні. Коловими рухами пальців рідину втирати у шкіру, поки остання не стане сухою. Потім налити іще трохи рідини на долоню і повторити все спочатку. Так зробити декілька раз протягом 3-5 хв.

Після розтирання хворого вкрити ковдрою.

в) застосування мазі:

мазь на жировій основі затримує випаровування води, закупорює вивідні протоки сальних і потових залоз. Під впливом мазі розм'якшується роговий шар, що посилює вбирання лікарської речовини шкірою. Отже, ліки, що входять до складу мазі, проникають у шкіру глибше. Є декілька способів застосування мазі:

)

перший спосіб:

Очистити шкіру ураженої ділянки.

Нанести мазь (0,5 - 1 г) за допомогою стерильного шпателя або видавлюючи її із тюбика.

Шпателем розподілити мазь рівномірно тонким шаром.

Змащену ділянку деякий час не закривати одягом.

другий спосіб:

Очистити шкіру ураженої ділянки.

Зробити легкий масаж.

Нанести мазь рівномірно розподіляючи її по поверхні шкіри.

Змащену шкіру розтерти протягом 3-5 хв.

Накласти на ділянку втирання мазі чисту полотняну серветку.

Хворого вкрити ковдрою.

третій спосіб:

Очистити шкіру ураженої ділянки.

Накласти невелику кількість мазі на стерильну марлеву серветку.

Марлеву серветку з маззю прикріпити до ураженої ділянки лейкопластирем.

четвертий спосіб:

Очистити шкіру ураженої ділянки.

Марлеву серветку з маззю накласти на уражену ділянку.

Компресний папір зробити за розміром на 2-3 см більшим від марлевої серветки.

Накласти компресний папір на марлеву серветку.

Зафіксувати компрес бинтовою пов'язкою так, щоб він щільно прилягав до поверхні шкіри, але не обмежував рухів і не здавлював кровоносних судин. Таку пов'язку можна тримати протягом 12-24 годин.

п'ятий спосіб:

Нанести 0,5 - 1г мазі (наприклад 2% мазі "Нітро") на шкалу дозованого паперу, який входить в комплект з тубиком, заповненим маззю.

Папір з маззю щільно прикріпити до шкіри верхньої частини грудної клітки, де відсутнє волосся; притримувати рукою, поки не зменшиться біль у серці.

г) застосування пластиру:

пластирі є різні: фіксуєчий, бактерицидний, гірчичний, мозольний та інші.

Бактерицидний пластир застосовують так:

Очистити шкіру ураженої ділянки.

Зняти захисну плівку пластиру.

Закріпити пластир, розгладжуючи його липку частину пальцями.

Зняти пластир через 2-3 дні.

д) застосування присипки:

присипка застосовується для зменшення подразнення шкіри, її підсушування та дезінфекції.

1. Присипку застосувати після душу, ванни або місцевого туалету наміченої ділянки шкіри.

Флакон з присипкою декілька раз струсити.

Зняти кришку з флакона.

Змінюючи положення обідка верхньої частини флакона зробити так, щоб отвори на зовнішній і внутрішній частинах співпали.

Повернути флакон догори дном і нанести, стряхуючи його, порошок на ушкоджену ділянку шкіри.

При дерматиті, початковій стадії гострої екземи для зменшення запального процесу, болю і свербіння можна використовувати суміш порошоків за призначенням лікаря.

Б. ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ЧЕРЕЗ СЛИЗОВУ ОБОЛОНКУ ОЧЕЙ.

/. Місце проведення:

стаціонар, домашні умови.

Оснащення робочого місця:

Стерильні очні піпетки (2 шт.).

Стерильні ватні тампони.

Стерильні краплі в очі.

Стерильна скляна паличка.

Стерильна мазь для очей.

Попередня підготовка до виконання навичку:

перевірити термін придатності крапель в очі, очної мазі;

очні краплі, які зберігалися в темному та прохолодному місці (але не в холодильнику) перед застосуванням підігріти до температури тіла; для цього флакон з ліками можна потримати в руці 3-5 хв.;

запропонувати хворому зручно сісти, відхилити злегка голову назад;

вимити руки з милом (бажано бактерицидним) під проточною водою, витерти чистим рушником, обробити 70° етиловим спиртом.

Основні етапи виконання навичку:

а) закапування крапель в очі:

В стерильну піпетку з тупим заокругленим кінцем набрати до третини її об'єму лікувальну рідину так, щоб вона не потрапила до гумового балончика.

Запам'ятайте! Піпеткою з відбитим кінцем користуватися не можна!

Якщо хворому необхідно закапати краплі в нижню зону кон'юнктиви, то попросити його спрямувати погляд вгору; пальцем лівої руки відтягнути нижню повіку трохи вниз.

Якщо хворому необхідно закапати краплі в ділянку верхньої зони краю рогівки, то попросити його погляд спрямувати вниз; пальцем лівої руки відтягнути верхню повіку трохи вгору.

Тримавши правою рукою заповнену піпетку вертикально до ока і не торкаючися вій хворого, ввести в кон'юнктивальний мішок 1-2 краплі лікарської речовини. Капати більше крапель не доцільно, тому що навіть із однієї краплі око "залишає" 40-50% лікарської речовини.

Порекомендувати хворому після закапування постаратися не закривати око, а потримати його хвилину—другу відкритим.

Залишки лікарського препарату забрати тампоном.

Якщо необхідно закапати краплі в друге око бажано використати іншу стерильну піпетку. Це повністю виключить інфікування зведеного розчину.

Дітям і збудженим дорослим хворим закапати краплі в око із будь-якого зручного положення в той момент, коли хоч трохи вдається відкрити очну щілину.

При різкому блефароспазмі хворому, який лежить на спині, після туалету шкіри навколо ока за допомогою стерильного ватного тампона, зволоженого розчином фурациліну 1:5000, закапати декілька крапель в шкірну ямку біля внутрішнього кута очної щілини, а потім розкрити пальцями повіки і впустити краплі в кон'юнктивальний мішок.

Скляну частину піпетки продезінфікувати в 3% розчині перекису водню 80 хв., промити під проточною водою, простерилізувати у сухожаровій шафі або методом кип'ятіння. Гумову частину піпетки занурити в 3% розчин перекису водню на 80 хв. для дезінфекції, а потім промити її у дистильованій воді і з'єднати з скляною частиною піпетки. Стерильні піпетки зберігати в асептичних умовах.

б) закладання очної мазі:

На широкий кінець стерильної очної скляної палички взяти необхідну кількість мазі.

Пальцем лівої руки відтягнути нижню повіку трохи вниз.

Правою рукою взяти паличку з маззю і, тримаючи її паралельно краю повіки, притулитися нею до нижньої перехідної складки.

Запропонувати хворому зімкнути повіки і лише після цього паличку обережно вийняти горизонтальним рухом по напрямленню до скроні, залишаючи мазь за повікою.

Прикласти стерильний ватний тампон до зімкнутих повік і зробити легкий масаж, щоб мазь рівномірно розподілилася на поверхні очного яблука.

Закладання очної мазі можна здійснити безпосередньо із очного тюбика, рухаючи його від внутрішнього до зовнішнього кута ока і обережно витискуючи мазь на кон'юнктиву нижньої повіки на її межі з очним яблуком.

Запам'ятайте! Безпосередньо із тюбика мазь можна використовувати тільки одному і тому ж хворому.

в) засипання порошку в очі:

На широкий кінець стерильної очної скляної палички взяти подрібнений стерильний порошок.

Відтягнути трохи нижню повіку і струсити із палички порошок.

Прикласти стерильний ватний тампон до ока і попросити хворого потримати його деякий час.

В. ЗАКАПУВАННЯ КРАПЕЛЬ У ВУХА.

I. Місце проведення:

стаціонар, домашні умови.

Оснащення робочого місця:

Стерильна піпетка.

Стерильні ватні тампони.

Стерильні краплі у вуха.

Гігієнічний пластмасовий зонд з намотаною на його кінець стерильною ватою.

3% розчин перекису водню.

Попередня підготовка до виконання навичку:

перевірити термін придатності крапель у вуха;

вушні краплі, які зберігались в темному та прохолодному місці (але не в холодильнику) перед застосуванням підігріти до 38° - 40° С на водяній бані.

Запам'ятайте! Холодні краплі можуть викликати у хворого запаморочення, блювання;

запропонувати хворому зручно сісти, голову нахилити у бік здорового вуха. Якщо хворий лежить, то повернути його на бік так, щоб вухо, в яке потрібно закапати краплі було зверху;

при наявності сіри або гноєтечі перед закапуванням здійснити туалет слухового

каналу за допомогою теплового 3% розчину перекису водню і турунди. При наявності гною в слуховому каналі вливання крапель у вухо буде не доцільним;

вимити руки з милом (бажано бактерицидним) під проточною водою, витерти чистим рушником.

Основні етапи виконання навичку:

Лівою рукою відтягнути вушну раковину трохи назад і вгору для випрямлення зовнішнього слухового каналу.

Правою рукою за допомогою піпетки закапати 4-6 крапель теплового лікарського розчину у вухо.

Запропонувати хворому затримати краплі 5-10 хв.

Здійснити туалет вушної раковини.

У слуховий прохід покласти стерильний ватний тампон (якщо хворому потрібно вийти з приміщення).

Г. ЗАКАПУВАННЯ КРАПЕЛЬ У НІС.

/I. Місце проведення:

стаціонар, домашні умови.

Оснащення робочого місця:

Стерильна піпетка.

Стерильні ватні тампони.

Стерильні краплі у ніс.

Попередня підготовка до виконання навичку:

перед процедурою запропонувати хворому прочистити носові ходи від кірочок та слизу;

запропонувати хворому сісти на стілець, відхилити голову трохи назад і повернути у сторону, протилежну тій, в яку будуть вводитися ліки;

вимити руки з милом під проточною водою, витерти чистим рушником.

Основні етапи виконання навичку:

Набрати у піпетку до третини її об'єму лікарську речовину.

Лівою рукою трохи підняти кінчик носа хворого і не торкаючися слизової оболонки носа ввести в кожную ніздрю по 4-6 крапель водного розчину або 8-10 крапель олійного розчину лікарської речовини.

Здійснити туалет навколо носа.

Г. ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ЧЕРЕЗ ДИХАЛЬНІ ШЛЯХИ.

Застосування лікарських препаратів через дихальні шляхи докладно описано у блоці "Інгаляція лікарських речовин".

